

Zas Latweeschu lauschu draugs.

1834. 27. Septbr.

39ta lappa.

Zaunas sinnas.

No Masfawas. (11. Sept.) 7^{tâ} Sept. pulksten' 6 wakkarâ augsti zeenigs Keisers spirgts un wessels tur atnahze un pilssehtneeki, labpraht gribbedami atkal sawu mihsu waldineeku redseht, lihds schai deenai ne rimme, us katreu fohli leelôs barrôs winnam pakkal skreet un wissur winnu sanemt ar leelu preeku. Tresschâ deenâ gaddijahs, — kad winsch laukâ sawâ preekschâ karra-wihrus likke rihkoht un bija pawehlejis, lai pilssehtneekeem ne aistleedsot wis, tuwaki nahkt skatti-tees, — ka schee tik maktigi wirsû speedahs, ka saldteem ruhmes drihs ne bija, fur greestees. Zettortâ deenâ winsch, dabbujis sinnah, ka pa ohtru pilssehtas mallu nams deggoht, pats steidsehs klah, un laudis, itt kâ no winna azzim leelaku drohschibu dabbujuschi, sanehmahs strahdadami un ugguni drihs apdsehs.

No Berlihnes, Pruhschu Kehnina pilssehtas. Mufsu augsti zeeniga Keiserene, pahri pahr peez gaddeem sawu dsinteni ne apmeklejusî, 15^{tâ} Sept. tur atnahze un ar leelu gohdu tikke usnemta. Zehws un raddi, labbu zekka gabbalu winnai pretti braufuschi, pulksten' peez wakkarâ ar winnu kohpâ eebrauze pilssehtâ.

No Norwehgeru semmes. Tur tannî wissleelakâ pilssehtâ, fo sauz: "Kristiania," un arri zittâs pussês tur apkahrt, tâpatte garr juhymallu, kâ arri augschemmê, 23schâ August laudis gauschi istruhkâhs, nomannidami, ka semme winneem appaksch kahjahm tâ trihzeja, itt kâ no leela juhwas wilna schuhpota.

No Ealenderu semmes. Zaur to, ka tur zittkahrt strahdneeki jo deenas jo leelaku algu prassija un, darbu dabbujuschi rohâ, to tik Kehsidami ween pastrahdaja, pabriku kungeem prahtâ nahze, woi ne warroht tahdus maschihnus isgudroht, pee kurreem winnem ne tik dauds strahdneeku buhtu wajadsgî. Un luhk', eeksch 38 gaddeem winni tur jau tik tah, irr nahfuschi, ka drihs bes wis-

feem strahdneekem, tik ar uhdens un ugguns, ar wehja un sirgu palihgu sawas prezjes fataifa un dauds labbaku darbu dabbu, ne fà no zilweku rohkahm. Wiss-wairak preeksch wehrpfschanas un aufchanas winneem taggad brihnum' skunstigi maschihni irr. Zittàs semmès laudis jau preezigi, kad winneem wahrpstas irr, kas 50 reis kattà minuti apfahrt greeschahs; Entendereem irr tahdas, kas, — ja taisni rehkina — 8 tuhststohsch reis weenà paschà minuti greeschahs. Geksch Manschestera-pilssehtas irr weenahm paschahm wehrpjamahm stellehm 136 tuhststohsch wahrpstas, kas kohpà ikneddelà tahdu paweddeni wehrpj, kas 1,200,000 juhdses irr garrumà. Zittà pilssehtà irr pabriku kungs, kam gan arri 2500 strahdneeki, bet kas ar winnu un sawu maschihnu palihgu ikdeen' tik dauds boh-m-willas deegu sawehrpj, ka ar to warretu pussstreschu reis wissu pasauli aptiht. Gudri un mahzihiti laudis irr isrehkinajuschi, ka tee maschihni, kas jau taggad Entenderu semmè, tikpatt dauds strahdajoht, zif 400,000,000 zilweki eespehtu.

No Sizihlies fallas. Taggad tur par naudu rahda behrnu, kas tik 3 gaddus wezzumà, tomehr jau pahr pusszettortu pehdu garrumà un brihnum' stiprs no fauleem. Ja tas arri us preekschu tàpatt spirgts un wessels buhs un wehl tikpatt brangi peeaug, fà eesahjis, paliks teescham par tahdu wihru, fo garrumà ohsols drihs ne uswarrehs.

No Aust-Indies semmes, Ahstà. Schat pasaules mallà dauds swe-fchas tautas dshwo, kas wehl arween zeeti pee sawas paganu tizzibas turrahs, faut gan jau ilgati, ne fà 70 gaddus, no Sprantscheem, Spanereem un wehl no zittahm kristigahm semmehm weenà gabbalà mahzitaji tohp aisstelleti, lai winneem Deewa wahrdsus fluddina. Bet, Deewam schehl, laudim sawa wezza tumfiba wairak patihk, ne fà ta gaisma. — Irraid tur ohtrà stuhri, blakkam pee Sihnesereem semmes, arri leela walstiba, kurrat wahrds: Zunkkwihu, un fur ta tauta dshwo, kas eesaukta par Zunkkwihnesereem jeb Rokkin-sihnesereem. Preeksch 60 gaddeem pahr scheem laudim brihnum' labs fehniensch walidija, kas tohs kristigus mahzitajus ne tikween laide meerà, bet arri ta bija eemihlojis, ka sawu paschu, weenigu dehlu weenam Sprantschu mahzitajam nodewe par audsinaschanu. Bet taggad tur preeksch kristigeem zilwekeem ittin gruhiti laiki fahkufchees; jo tas fehniensch, kas taggad walda, kristigai tizzibai tihrajs eenaidneeks. Sinnu jau laide pahr wissu walstibu, ka kristigu tizzibu pawissam gribboht isdeldeht. Us winna pawehleschanu jau weens Sprantschu mahzitajis irr noschnaugts, ohtru eemette

zeetumâ un leef winnam leelu blukki ap kaku wakkah. Arri diweem Spaneru mahzitajeem nahwe jau nospreesta. Tee zitti mahzitaji wiffi woi irr zeetumâ, woi pa mescheem klist, gribbedami schahm breefnahm isbeht. Un kâ ganneem, tâ-patt arri gannamam pulkam eet. Weens farra-wihru wirsueeks islaide dwehfeli paschâ laikâ, kad winnu, spaidâ eeliku un issteptu, mohzija.

No Seemel-Amerikas. Lihds schim labbi wehl ne pratte, tahs smelknes atkal sakauseht, kas nodruh, kad dselsi wihle, dreije, urhj, woi ziettadi apstrahda. Bet taggad tur gudrs kungs irr isprohwejis, ka to itt lehti warroht, ja winnas papreeksch woi appaksch labba spaida, woi ar ahmeri tik zeeti faspaida, ka dohdahs knuhpû; jo tad winnas gluschi tikpatt labbi atkal warr kauseht un apstrahdaht, kâ jaunu un weschelu dselles gabbalu. — Kaut jel Latweeschu kalleji pee mums tee pirni buhtu, kas scho leetu isprohwetu uu atrastu labbu effam! Kad tuhlihn warretu eet pee Wahz' kallegeem, winneem wiffas smelknes par lehtu naudu nopirkt un strahdadami palikt par turrigeem wihreem.

Tohma no Kempenes pirmas grahmatikas

Itas nodalkas beidsama puffe.

Kâ ja-turrahs kahrдинаschanahm pretti.

5. Wiffas taunas kahrдинаschanas zekahs zaur to, ka zilweks tik nepastahwigs prahtâ un Deewam pahreeku mas ustizz.

Jo, kâ fuggis bes stuhra schurp un turp no wilneem tohp mehtahs, tâ zilweks, ne buhdams nomohdâ un ne pastahwedams sawâ prahtâ, daschadi tohp kahrдинаhts.

Ugguns isprohwe dselsu un kahrдинаschana to taifnu zilweku.

Daudsreis ne sinnam, zil eespehjam; bet kahrдинаschana parahda, kahdi mehsh effam.

Somehr buhs nomohdâ buht, wiffwairak kahrдинаschanahm eefahkoht; jo tad eenaidneeku lehtaki uswarrehs, ja winnu zaur prahta durrim pawiffam ne lauj eeet, bet winnam jau preeksch flegnes, paschâ laikâ, kad peeklaudsinaja, zekahs pretti.

Tadeht arri weens labbajs irr fazzjis:

”Sakumâ pretti jau turrees. Pahrwehl' sahles tew wahrths,

Kad jau zaur kaweschanu flimmiba isplehtufees.“

Jo papreeksch prahtam usnahk weenteesiga dohma, tad stipras eedohmas, pehzlaikâ eegribbeschana un kahriba un palaischana.

Un tà pamafhtim tas nifns eenaidneeks no wiffahm puffedim eet eekfchâ, ja winnam eefahkumâ ne turrâhs pretti.

Un jo ilgafi weens fawejahs pretti turretees, jo wahjaks winsch ifdeen eekfch few paleef, un eenaidneeks prett wiinnu jo spehzigaks.

6. Dascheem fawas atgreeschanas eefahkumâ gruhstakas fahrdinaschanas irr ja=zeefch; jitteem atkal gallâ.

Bet jitteem drihs wiffu zauru muhschu flikti flahjahs.

Daschi deesgan lehni tohp fahrdinahiti, fâ Deews pehz fawas gudribas un taifnibas to nofpreedis: winsch, kas zilweku firds-prahitu un nopelnu taifni nofwere un wiffas leetas faweem isredsehteem laudim par laimi fataifa.

7. Zadeht mums ne buhs ismiffetees, kad tohpam fahrdinahiti; bet tad jo farstaki Deewu peeluhgt, kas, ja pee winna buhtum tik leelâ gohdâ, ka winsch mums katrâ fahrdinaschanâ palihds, gan pehz Pahwita wahrdeem fahrdinaschanai tahdu gallu darrihs, ka warram panest. (1. Kor. 10, 13.)

Pasemmosim fawas dwehseles tapehz appakfch Deewa rohkas, katrâ fahrdinaschanâ un zeefchanâ; jo tohs winsch pasarga un paaugstina, kas garrâ irr pasemmigi. (1. Pehr. 5, 5.)

8. Eekfch fahrdinaschanahm un zeefchanahm zilweks tohp israudsihts, zit tahf winsch jau nahzis; un tur arri nopelns atlezz jo leelaks un taifniba jo labaki parahdahs.

Naw wifs leela leeta, ja zilweks irr deewabihjigs un dedsig prahitâ, kad gruhfibas ne nomanna; bet ja behdu laikâ pajetigi turrâhs, tad irr zerriba, ka drihs nahfs us preekschu.

Daschi no leelahm fahrdinaschanahm tohp pasargahiti un eekfch tahm mafahm, kas winneem ifdeen usnahf, daudfreis tohp uswarrehti. Lai winni jel pasemmojahs un ne kad eekfch leelahm ne ustizz few pascheem, kas eekfch tik mafahm jau paleef nespehzigigi.

14tas mihfklas usminna: Melderis.

15ta mihfkla.

Es augu jumš par labbu,
Un zekohs tihrumâ,
Kur peenemmu to dabbu,
Kas wiffem derriga.

Jo apsedu ikweenu
Ar labbu drahninu,
Un rahdu zauru deenu,
Ka wiffus apgehrbju.

B.

Lihds 25. Sept. pee Nihges irr atnahkufchi 814 fuggi un aisbraufufchi 717.

„ 21. Sept. pee Leepajas irr — 87 — — 85.

Drihw dirfleht. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:
Dr. C. E. Napierfky.